

Recenzja

rozprawy doktorskiej mgr Łukasza Błacha nt: *Zmiany wartości wskaźników przygotowania techniczno-taktycznego najwyższej klasy judoków w aspekcie modyfikacji przepisów sportowych*

Judo zalicza się do dyscyplin skomplikowanych technicznie. Występuje w nim zarówno złożoność przejawiania cech sprawności fizycznej jak i duża liczba różnych działań technicznych i sposobów ich wykorzystania w walce sportowej. Sporty walki charakteryzują otwarte struktury ruchowe, a bodźce odbierane są ze środowiska zewnętrznego. Judo wyróżnia się z pośród innych sportów walki wykorzystaniem we własnych działaniach ofensywnych, siły ataków przeciwnika.

W sportach walki występują dwa rodzaje działań taktycznych: w ataku i obronie. Nadrzędną zasadą postępowania taktycznego jest wybór optymalnego rozwiązania wykorzystującego własne umiejętności przy jednoczesnym ograniczeniu możliwości przeciwnika. Judo jest także dyscypliną, w której po przekroczeniu przepisów walki sportowej przez jednego z zawodników jego przeciwnik otrzymuje punkty. Dla wyniku konfrontacji nie jest istotne, czy zawodnik uzyskał przewagę poprzez wykonanie skutecznego ataku, czy prowokując zachowanie wymuszające ukaranie przeciwnika. Warto w tym miejscu zaznaczyć, że przepisy sportowe w każdej dyscyplinie stanowią o jej specyfice i mają wpływ na przebieg rywalizacji. Modyfikacje w obrębie przepisów sportowych wpływające na sposoby rozstrzygania walk, powodują konieczność analizy i bieżącej kontroli działań startowych zawodników.

We współczesnych warunkach rywalizacji sportowej zmieniają się również wymagania stawiane zawodnikom w aspekcie przygotowania techniczno-taktycznego oraz motorycznego. Dokonując obserwacji i analizy działań startowych trenerzy mogą wyróżnić główne i szczegółowe metody oraz sposoby postępowania zawodników w walce sportowej, dzięki czemu można określić kryteria dla systemu prowadzenia walki. Niezaprzeczalnym jest zatem fakt, że obraz rywalizacji sportowej determinuje proces

treningowy. Dlatego zasadniczym elementem jego funkcjonalizacji powinna być obserwacja i analiza działalności startowej zawodników, będąca jednocześnie elementem składowym kontroli procesu treningowego. Planując racjonalny program treningowy zapewniający osiągnięcie mistrzostwa sportowego, należy dokładnie poznać strukturę walki i wymagania, jakie stawia ona przygotowaniu funkcjonalnemu sportowca.

Dzięki opracowaniu wskaźników przygotowania techniczno-taktycznego w judo, trenerzy posiadają narzędzie, za pomocą którego są w stanie ocenić poziom przygotowania zawodników a tym samym skorygować pewne elementy, pozwalające osiągać optymalne rezultaty sportowe

Przedstawiona do recenzji praca doktorska mgr Łukasza Błacha stanowi znaczący wkład w określenie zmian w wartościach wskaźników przygotowania techniczno-taktycznego medalistów turniejów mistrzowskich, również w aspekcie modyfikacji przepisów sportowych walki judo.

Recenzowana praca mieści się w granicach standardów typowej rozprawy naukowej, a jej struktura jest prawidłowa. Licząca 127 stron wydruku komputerowego dysertacja doktorska zawiera wstęp, zakończony określeniem celu opracowania i pytań badawczych, rozdział metodologiczny, prezentację wyników badań, dyskusję oraz wnioski. Warto dodać, że poza tekstem opracowania naukowego praca zawiera: 28 tabel, 25 dobrze skonstruowanych rycin zestawiających wyniki badań, a także spis bibliograficzny 159 (niestety nienumerowanych), pozycji (większość w języku polskim, ale są też publikacje anglojęzyczne i rosyjskie). Doktorant zestawił je w kolejności alfabetycznej, a wszystkie cytowane opracowania zostały właściwie dobrane do tematyki dysertacji.

Tytuł w pracach promocyjnych powinien być najkrótszym streszczeniem i oddawać wszystkie istotne elementy składowe opracowania. Recenzowana praca zatytułowana jest „*Zmiany wartości wskaźników przygotowania techniczno-taktycznego najwyższej klasy judoków w aspekcie modyfikacji przepisów sportowych*” i w pełni oddaje treści, które można odnaleźć w dalszej części dzieła.

Wstęp stanowi wprowadzenie w problematykę rozprawy. Autor słusznie zauważa, że przepisy walki sportowej w judo mają bardzo duży wpływ na przebieg rywalizacji, a jej analiza pozwala zaplanować racjonalny program treningowy

zapewniający osiągnięcie mistrzostwa. Dalsza część wprowadzenia, została podzielona na dwa podrozdziały.

Pierwszy dotyczy ewolucji przepisów walki sportowej judo od początków rywalizacji, aż do czasów obecnych. Autor słusznie zaznacza, że w judo poza całą sferą akcji technicznych zawodnicy koncentrują się na wykorzystaniu nastawionych na uzyskanie przewagi działań taktycznych (np. wymuszaniu kar na przeciwniku w związku z jego pasywnością lub brakiem agresji). Niebagatelne znaczenie odgrywa wtedy dostosowanie strategii walki do przepisów rywalizacji sportowej.

Drugi podrozdział dotyczy bardzo istotnego aspektu w zarządzaniu treningiem sportowym czyli kontroli. Zanalizowany został jeden z jej elementów, obserwacja walki sportowej w aspekcie przygotowania techniczno-taktycznego zawodników. Autor w podsumowaniu rozdziału słusznie zaznacza, że *„najważniejszym powodem, dla którego należy aktualizować wiedzę na temat walki sportowej judo w kontekście przygotowania techniczno-taktycznego, jest określenie braków w przygotowaniu zawodników najwyższej klasy do turniejów na poziomie mistrzowskim”* (str.15).

Warto zaznaczyć, że całość rozdziału przygotowana jest w formie przeglądu literatury tematycznej oraz została napisana ciekawie i na ogół dostatecznie obszernie. Kompozycją i zawartością rozdziału Doktorant wykazał umiejętność prezentacji piśmiennictwa we właściwym porządku.

Kolejne rozdziały to określenie celu pracy i pytań badawczych. Dobrze, że te dwa elementy zostały wyszczególnione w osobnym rozdziale. Cel główny pracy został sformułowany jasno i precyzyjnie, a wytyczone cele szczegółowe wskazują na kierunki poszukiwań autora i są swoistym przewodnikiem po dalszej części opracowania. Jednak zdaniem recenzenta można było poszerzyć ich zakres i wskazać (poza teoretycznym) także na praktyczne wykorzystanie wyników określając przykładowo, że celem pracy było zobrazowanie zmian poziomu przygotowania techniczno-taktycznego zawodników judo oparte na zmianach wskaźników PTT

Dla realizacji celu pracy sformułowano pięć pytań badawczych (str.17). Cztery pierwsze są jasne i dobrze dobrane do celu opracowania. Pytanie piąte (uwzględniając perfekcję w przygotowaniu pracy) jest trudne do weryfikacji poprzez zastosowaną w opracowaniu metodologię badań i odpowiedź na nie możliwa jest jedynie w formie przypuszczenia.

Rozdział czwarty zatytułowany „Materiał i metody badawcze” jest zwięzłą i precyzyjną prezentacją wykorzystanego do pracy materiału badawczego zarówno w aspekcie ilościowym jak i jego charakterystyki, przedstawia ponadto wykorzystane w pracy metody badawcze i dokonaną analizę statystyczną. Znacznym minusem tego rozdziału jest duża ilość tabel zajmujących pięć sąsiadujących ze sobą stron, a nierozdzielonych opisem (str.18-22). Podobnie -w dalszej części pracy- graficzną metodę rejestracji (str.24-33) działań technicznych zawodników (pomimo bardzo atrakcyjnego przedstawienia) można było umieścić w aneksie.

Pozytywnie oceniam dobór i sposób przedstawienia wskaźników przygotowania techniczno-taktycznego (str. 34-35).

W opracowaniu wyników badań uwzględniono procedury analizy statystycznej, pozwalające na weryfikację postawionych pytań i adekwatne do charakteru badanych parametrów (wyliczono podstawowe charakterystyki statystyczne, analizowane zmienne ilościowe testowano na zgodność z teoretycznym rozkładem normalnym za pomocą testu Shapiro-Wilka, zmienne niezależne analizowano za pomocą testu T Studenta, analizowane skale porównywano testem U Manna-Whitneya, zmienne zależne analizowano za pomocą testu T Studenta i testem Kolejności par Wilcoxon, do określenia zależności między zmiennymi wykorzystano współczynnik korelacji rang Spearmana).

W rozdziale piątym mgr Łukasz Błach przechodzi do opisu wyników badań własnych. Rozdział ten napisany został prawidłowym językiem. Autor systematyzuje w nim prowadzoną analizę oraz ułatwia czytelnikowi pracy odnalezienie właściwych danych w gąszczu prezentowanych wyników opracowań statystycznych. Jednak, powtarza się sytuacja, którą zaobserwowano w rozdziale metodycznym, polegająca na umieszczeniu dużej ilości tabel lub rycin (str. 43-44) na sąsiadujących ze sobą stronach, bez rozdzielenia ich tekstem. Taki zapis utrudnia odbiór i zaciemnia nieco jasność uzyskanych danych. Ponadto, zdaniem recenzenta nie powinno się rozpoczynać rozdziału od tabeli (str.37), a raczej od opisu wyników, natomiast w tekście umieszczać odwołania do odpowiednich tabel lub rycin.

Kolejność analizy wyników przedstawia się następująco. Najpierw Doktorant przedstawia wartości zdobytych punktów podczas Igrzysk Olimpijskich w Londynie w 2012 roku, następnie podczas Mistrzostw Świata w Rio de Janeiro w 2013 roku z podziałem na określone działania techniczne. Następnie prezentuje wartość

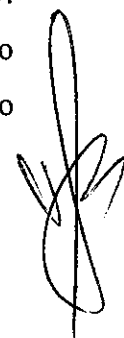
wskaźnika skuteczności ataku dla poszczególnych działań technicznych w przypadku obu imprez. Wreszcie poprzez procentowe zestawienie rodzaju zdobytych punktów przez medalistów, dzieli działania techniczne na grupy i dokonuje porównania wartości wskaźnika skuteczność ataku dla poszczególnych grup rzutów. Kolejna część rozdziału to porównanie ze sobą poszczególnych wskaźników przygotowania techniczno-taktycznego w grupach zależnych i niezależnych.

Można mieć drobne zastrzeżenia do opisu wyników. Jednak należy stwierdzić, że cały rozdział napisany został jasno i przejrzysto, a dodatkowy podział na podrozdziały (w których niestety brak bieżących podsumowań systematyzujących prowadzoną analizę pod kątem odpowiedzi na zadane pytania badawcze) ułatwia czytelnikowi właściwy odbiór treści pracy pomimo dużej ilości przedstawionych wyników.

Warto zwrócić uwagę, że pomimo wielowątkowości podjętych w dysertacji zagadnień, jej Autor wykazał się dużą umiejętnością utrzymania myśli przewodniej. Dzięki temu mógł zachować zarówno logiczny układ poszczególnych podrozdziałów, jak i zgodność przedstawionego materiału z pytaniami, na które starał się odpowiedzieć analizując wyniki badań własnych.

Szczególną zaletą recenzowanej pracy jest przeprowadzona poprawnie i rzeczowo, zawarta na 28 stronach, rozdziału szóstego - dyskusja. Stanowi ona odniesienie się Doktoranta do wyników innych autorów oraz próbę interpretacji wyników badań własnych. Obszerność tej części pracy i zmyślnie podsumowane wyniki badań na tle pokrewnych opracowań świadczą o dobrej znajomości podjętej problematyki. Autor potwierdził także umiejętność i łatwość przeprowadzenia syntezy i interpretacji uzyskanych rezultatów, dał kolejny dowód odczytania i znajomości piśmiennictwa. Doktorant odniósł się także do całości otrzymanych wyników badań i dostarczył przekonujące dowody z literatury, które je uzasadniają. Dyskusja spełnia wymogi formalne. Niemniej (zdaniem recenzenta) cel pracy podany w końcowej części dyskusji różni się nieco od celu głównego pracy, podanego na początku opracowania.

Zaprezentowane na zakończenie dysertacji wnioski wynikają z pracy. Pragnę podkreślić, że odpowiadają one na zadane pytania badawcze w sposób zadawalający. Warto zaznaczyć, że w prezentacji wniosków Doktorant nie ograniczył się do ponownego przytoczenia uzyskanych wyników, ale starał się przedstawić, co z danych, które uzyskano w badaniach, wynika, jaka jest aplikacja, jak to co zbadano można wykorzystać.

Zastanawiając się dalej nad użytkowym aspektem pracy i przydatnością wyników badań w praktyce można stwierdzić, że w opinii recenzenta cel rozprawy doktorskiej mgr Łukasza Błacha był nastawiany na realizację zadań poznawczych, ale również w treści opracowania można odnaleźć szereg przesłanek pragmatycznych możliwych do wykorzystania w praktyce szkolenia sportowego.

Piśmiennictwo obejmuje zestaw pozycji zwartych oraz artykułów naukowych (które są dominujące). Można wśród nich odnaleźć sporo literatury nowej, z ostatnich lat. Spis piśmiennictwa ma jednak nieznaczne mankamenty. W niektórych pracach podane są strony innym razem ich brak, zdarzają się przywołane pozycje bez podanego wydawnictwa jedynie z podanym miastem wydania lub odwrotnie itp. Dwukrotnie podany jest rok wydania książki (str.116). Uważam, także że niekonieczne jest cytowanie podręczników, które mają charakter pomocy dydaktycznych.

Ponieważ recenzja ma pełnić funkcję nie tylko oceniającą, ale również dydaktyczną i wskazywać błędy oraz niedociągnięcia, które zawsze można poprawić dla podniesienia jakości dzieła, pragnę wskazać (z obowiązku recenzenta) na drobne mankamenty strony technicznej pracy (wymagające korekty przed jej publikacją). Dlatego warto zwrócić uwagę na następujące niedociągnięcia:

- konieczne będzie bardziej przejrzyste i czytelne rozlokowanie części graficznej pracy (tabele i ryciny),
- przy publikacji pracy powinno się także uzupełnić numeracje stron cytowanego piśmiennictwa oraz ujednoczyć ich zapis na co zwracałem uwagę już wcześniej,
- w zapisie odnośników do literatury raczej stosuje się kolejność zgodną z rokiem wydania, a rzadziej alfabetyczną,
- nie we wszystkich opisach w tekście można odnaleźć odniesienie do konkretnej tabeli lub ryciny,
- ujednoczyć podpisy tabel i rycin, nie powinny one kończyć się kropką (w pracy raz jest tak raz inaczej).

Reasumując, pod względem technicznym praca jest poprawna i stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego. Podjęty problem, zrealizowany zgodnie z wymogami naukowymi i posiada istotne wartości eksploracyjne. Zdaniem recenzenta pewne, drobne niedomagania stylistyczne, czy językowe nie mogą znacząco wpływać na obniżenie

wysokiej oceny przeważających fragmentów omawianej rozprawy doktorskiej. Należy także podkreślić jej stronę estetyczną. Dowodzi ona dbałości Autora o jakość własnego produktu naukowego i o odczucia emocjonalne czytelnika. Cel badań klarowny, pytania poprawne, analiza i interpretacja wyników zrozumiała i konkretna. Wyciągnięte wnioski są uzasadnione zarówno wynikami badań, jak również właściwie przeprowadzonym podsumowaniem i dyskusją, opartą na konfrontacji własnych wyników z uzyskanymi przez innych autorów.

Konkluzja końcowa

Biorąc pod uwagę wszystkie aspekty recenzowanej rozprawy stwierdzam, że jest to dzieło oryginalne, przygotowane sumiennie i przejrzyste zarówno w przyjętym zakresie tematycznym jak i w ramach określonych założeń metodologicznych. Spełnia zatem wszystkie wymogi stawiane pracom promocyjnym na stopień naukowy doktora nauk o kulturze fizycznej. *Wnoszę zatem do Rady Wydziału Wychowania Fizycznego, Akademii Wychowania Fizycznego we Wrocławiu, o dopuszczenie Pana mgr Łukasza Błacha do dalszych etapów przewodu doktorskiego oraz wnioskuje o wyróżnienie pracy.*

Tadeusz Ambroży